

Mokslinio gyvenimo kronika

ARCHEOLOGIJOS KATEDROS MOKSLINĖS VEIKLOS APŽVALGA

2000 metai

Konferencijos

2000 m. gegužės 4–5 d. Lietuvos istorijos instituto organizuotoje mokslinėje atskaitinėje konferencijoje „Archeologijos mokslo atskaitos taškai“, skirtoje archeologiniams tyrinėjimams Lietuvoje 1998 ir 1999 metais aptarti, pranešimus skaitė: dr. A. Merkevičius („Turlojiškės archeologinio komplekso tyrinėjimai“); dr. V. Šimėnas („Kreivėnų ir Barzūnų kapinynų tyrinėjimai skalvių žemėse“); doktorantas E. Šatavičius („Sudatos archeologijos paminklų komplekso tyrinėjimai“).

2000 m. rugsėjo 11–12 d. tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Prieistorinė Baltijos regiono dailė“, kurią organizavo Lietuvos dailės akademija, dr. V. Šimėnas skaitė pranešimą „Paukuoti dirbiniai viduriniajame geležies amžiuje Lietuvoje“.

2000 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos muziejų asociacija Kernavėje (Širvintų r.) surengė mokslinį seminarą tema „Archeologiniai rinkiniai“. Seminare aktyviai dalyvavo ir pranešimą „Archeologinių radinių konservavimas lauko sąlygomis“ skaitė doc. A. Luchtanas.

2000 m. spalio 5–6 d. Šiaurės Lietuvos istorijos centro bei Šiaulių „Aušros“ muziejaus organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „Archeologijos paminklas: nuo atradimo iki rekonstrukcijos“ dalyvavo doc. A. Luchtanas. Jis skaitė pranešimą „Archeologijos paminklo medžiaga muziejaus rinkiniuose“.

2000 m. spalio 27 d. Lietuvos istorijos institutas surengė tarptautinę konferenciją „Akmens ir žalvario amžiai Baltijos jūros regione“, skirtą Rimutės Rimantienės aštuoniasdešimtmečiui paminėti. Joje doktorantė I. Antanaitis perskaitė pranešimą „Žemės ūkio raida ir archeobotaniniai tyrinėjimai Lietuvoje“.

2000 m. lapkričio 8–10 d. Archeologijos centras drauge su Archeologijos katedra organizavo paskaitų ciklą-seminarą „Žalvario amžius Rytų Baltijos regione“ Seminario metu paskaitas skaitė: dr. J.-M. Vuorinen (Turku universitetas) „Žalvario amžius Suomijoje“; prof. V. Lang (Tartu universitetas) „Žalvario amžius Estijoje“; prof. A. Vasks (Latvijos universitetas) „Žalvario amžius Latvijoje“; magistrantė M. Konsa (Tartu universitetas) „Skaitmeniniai metodai archeologijoje“. Antrąją renginio dieną, išklausius dr. A. Merkevičiaus (Vilniaus universitetas) pranešimą „Žalvario amžius Lietuvoje“, vyko diskusijos tema „Žalvario amžiaus problemos Rytų Baltijos regione“. Svečių garbei Archeologijos centre buvo surengtas priėmimas. Svečiai lankėsi Kretingos muziejuje, apžiūrėjo Kretingos apylinkių archeologinius paminklus. Buvo tartasi kitais metais organizuoti bendrą tarptautinę archeologinę ekspediciją Kašūčių krūsnims tirti. Renginį finansiškai parėmė VU Istorijos fakultetas, dr. A. Merkevičius, dr. V. Šimėnas, UAB „Ilsata“.

2000 m. lapkričio 16–17 d. mokslinėje konferencijoje „Lietuvos kultūros paveldo kartografiniai tyrimai: raida, būklė, perspektyva“, kurią organizavo Vilniaus universiteto Kartografijos centras drauge su Kultūros vertybių apsaugos departamentu, dr. V. Šimėnas skaitė pranešimą „Rytų Lietuvos pilkapynų kartografavimo svarba archeologijai“.

Svečiai

2000 m. vasario 3–6 d. Archeologijos katedroje lankėsi Varšuvos universiteto Archeologijos instituto darbuotojai: direktoriaus pavaduotojas dr. W. Wróblewski, Vėlyvųjų viduramžių archeologijos katedros vedėjas prof. J. Kruppé, Senosios Europos archeologijos katedros vedėjas prof. W. Nowakowski. Svečiai susipažino su naujausių archeologinių tyrinėjimų duomenimis, archeologine literatūra, dirbo Lietuvos nacionalinio muziejaus fonduose.

2000 m. kovo 29–balandžio 5 d. pagal Vilniaus universiteto ir Baltarusijos valstybinio universiteto bendradarbiavimo mokslo ir kultūros srityje sutartį Archeologijos katedroje lankėsi pastarojo universiteto Istorijos fakulteto Archeologijos, etnografijos ir pagalbinių istorijos mokslų katedros vedėjas doc. A. Jegoreičenka. Svečias susipažino su archeologijos studijų programos mokymo planu, dėstomų disciplinų programomis. Domėjosi naujausių archeologinių tyrinėjimų rezultatais, archeoliniais radiniais, literatūra.

2000 m. vasarą Lietuvoje pirmą kartą buvo surengti bendri trijų Skandinavijos šalių – Švedijos, Norvegijos, Danijos – ir Lietuvos archeologiniai tyrinėjimai. Birželio pabaigoje–liepos pradžioje Anykščių rajone Stokholmo, Bergeno, Kopenhagos ir Vilniaus universitetų jaunieji archeologai ir studentai, vadovaujami Archeologijos katedros prof. M. Michelberto bei dr. A. Merkevičiaus, ištyrė du Jakiškių pilkapyne pilkapius. Tyrinėjimus rėmė Šiaurės kraštų informacijos biuras, Šiaurės šalių ambasados (ypač Švedijos), Bergeno universitetas (prof. Dagfin Mu). Pasibaigus archeologiniams tyrinėjimams, svečiams buvo surengta ekskursija po Anykščių rajoną, Vilniaus, Kauno, Trakų, Kernavės archeologinius objektus, taip pat buvo aplankyti Klaipėdos piliavietės tyrinėjimai, Kretingos muziejaus archeologinė ekspozicija.

2000 m. spalio 17–20 d. Vilniaus universitete svečiavosi Varšuvos universiteto Archeologijos instituto dėstytojai – prof. J. Kruppė ir mgr. M. Milewska su grupe studentų magistrantų. Svečiai susipažino su Vilniaus universiteto istorija, lankėsi Archeologijos katedroje, bendravo su studentais. Svečiams buvo organizuota ekskursija į Senuosius Trakus, Trakus bei Kernavę. Išvykos metu svečius lydėję doc. A. Luchtanas ir doktorantė J. Poškienė išsamiai papasakojo apie lankomo regiono archeologinius paminklus ir jų tyrinėjimus.

Išvykos

2000 m. sausio 10–25 d. dr. A. Merkevičius buvo nuvykęs į Stokholmo universitetą (Švedija) rinkti medžiagos naujam kursui „Bronze and Early Iron Age in the Baltic Area“, kuris bus skaitomas anglų kalba VU studijuojantiems užsieniečiams, rengti.

2000 m. vasario 25–27 d. dr. A. Merkevičius drauge su archeologijos bakalauro studijų programos IV

kurso studentėmis I. Kirvelaityte, A. Narkevičiute ir U. Visockaite dalyvavo tarptautinėje dėstytojų bei studentų konferencijoje Visbyje (Gotlandas, Švedija).

2000 m. rugsėjo 15–17 d. dr. A. Merkevičius dalyvavo Visbyje (Gotlandas, Švedija) vykusiame Baltijos jūros regiono archeologinio tinklo (BSAAN) seminare.

Disertacijos

2000 m. gegužės 26 d. Pilių tyrimo centro „Lietuvos pilys“ archeologas Gintautas Rackevičius apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Arbaletas. Jo modifikacijos ir prototipai Lietuvoje XIII–XVI a.“

2001 metai

Konferencijos

2001 m. gegužės 25 d. Kretingos muziejaus organizuotoje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje Igno Jablonskio 90-osioms gimimo metinėms paminėti pranešimus skaitė doc. A. Merkevičius („Igno Jablonskio žalvario ir anksstyvo geležies amžiaus paminklų tyrinėjimai“) ir doc. V. Šimėnas („Igno Jablonskio geležies amžiaus paminklų tyrinėjimai“).

2001 m. rugsėjo 18–23 d. tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Castella Maris Baltici VI“ pranešimą „Lithuanian Castles in the Middle Ages“ skaitė doc. A. Kuncevičius; doc. A. Luchtanas Kernavėje vedė svečiams ekskursiją „Kernavė Archaeological Site“, doc. A. Kuncevičius – „Trakai Island Castle“

2001 m. spalio 10–12 d. Mrangove (Lenkija) Varšuvos universiteto Archeologijos instituto iniciatyva buvo surengtas susitikimas su VU Archeologijos katedros darbuotojais bei mokslinė konferencija, skirta archeologinių tyrinėjimų Mozūrų krašte 50-mečiui paminėti. Susitikimo metu (į kurį trumpam buvo atvykę ir Archeologijos instituto direktorius prof. habil. dr. T. Mikocki bei direktoriaus pavaduotojas dr. A. Wálús) aptartos bendros leidybinio darbo perspektyvos, tolesnio bendradarbiavimo gairės. Konferencijoje, skirtoje archeologinių tyrinėjimų Mozūrų krašte 50-mečiui paminėti, įžanginį žodį tarė prof. W. Nowakowski ir dr. W. Wróblewski. Doc. A. Merkevičius skaitė pranešimą „Žmonių aukojimas Turlojiškės archeologinio komplekso duomenimis“; prof. W. No-

wakowski – „Okres wpływów rzymskich na Mazurach w świetle materiałów z kartoteki Herberta Jankuhna“; prof. M. Michelbertas – „Nowe i stare znaleziska importów rzymskich na terenie Litwy“; dokt. P. Szymański – „Cmentarzysko kultury bogaczewskiej“; dokt. A. Juga – „Cmentarzysko Tałty“; doc. V. Šimėnas – „Baltijos pajūrio regiono paleogeografija“; doc. A. Kuncevičius – „Lietuvos pilys viduramžiais“; ankstyvajai žiėstai keramikai aptarti buvo skirtas dr. W. Wróblewskio ir mgr. T. Nowakiewicziaus pranešimas.

Konferencijai pasibaigus vyko ekskursija po Mranogo apylinkių archeologinius paminklus.

2001 m. spalio 24–25 d. Kultūros ir meno instituto organizuotoje mokslinėje konferencijoje „Baltiški kultai: formos ir reliktai“ dr. G. Vėlius skaitė pranešimą „Netradicinė laidosena viduramžių Kernavėje“

Svečiai

2001 m. birželio 14–16 d. Archeologijos katedros kvietimu buvo atvykusi Baltarusijos MA Istorijos instituto mokslinė bendradarbiė, habil. dr. J. Kalieć. Ji opnavo doktoranto E. Šatavičiaus daktaro disertaciją. Viešniai buvo surengta ekskursija po Vilnių.

Išvykos

2001 m. vasario 19–25 d. doc. A. Merkevičius (pagal *Tempus* programą) lankėsi Stokholmo universitete.

2001 m. gegužės 2–11 d. doc. A. Merkevičius buvo išvykęs į Kretos universitetą, kur skaitė paskaitą „Baltijos jūros regiono proistorė“

2001 m. gegužės 21–26 d. prof. M. Michelbertas buvo nuvykęs į Varšuvos universiteto Archeologijos institutą dalyvauti pasitarime dėl šio instituto ir VU IF archeologų bendradarbiavimo sutarties tęsimo (keitimasis studentų bei dėstytojų grupėmis per mokslo metus ir vasaros praktikas). Išvykos metu prof. M. Michelber-

tas skaitė paskaitą „Naujausi tyrinėjimai Lietuvoje senojo geležies amžiaus srityje“

Disertacijos

2001 m. vasario 28 d. Archeologijos katedros doktorantė Indrė Antanaitis apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Rytų Baltijos regiono gyventojų ekonominė ir socialinė organizacija vėlyvajame akmens ir ankstyvajame bronzos amžiuje“.

2001 m. balandžio 6 d. Archeologijos katedros doktorantas Gintautas Vėlius apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Kernavės miesto bendruomenė XIII–XIV amžiuje“

2001 m. birželio 1 d. Archeologijos katedros doktorantas Valdas Vainilaitis apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Mediniai pastatai ir sodybos Vilniuje XIII–XVII a.“.

2001 m. birželio 14 d. Archeologijos katedros doktorantas Egidijus Šatavičius apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Vėlyvojo paleolito kultūros ir jų likimas ankstyvajame mezolite“.

2001 m. spalio 10 d. Archeologijos katedros doktorantė Rasa Banytė-Rovell apgynė daktaro disertaciją (humanitariniai mokslai, istorija 05H) „Vakarų Lietuvos kapinynų su akmenų vainikais kultūrinė sritis III a.–V a. pradžioje“.

Prof. M. Michelbertas recenzavo Latvijos istorijos instituto darbuotojos Antonijos Vilcanės daktaro disertaciją „Latgaļu kultūras veidošanās dzelzs laikmā 1.–12. gs. (pēc Dubnas upes baseina arheologiskā materiāla)“, kuri buvo apginta gruodžio 5 d.

Violeta Vasiliauskienė